

Laidiens: 25.11.1993., Nr. 111

LATVIJAS REPUBLIKAS MINISTRU KABINETS

Par darbā notikušo nelaimes gadījumu izmeklēšanas kārtību

Noteikumi Nr. 14 (protokols Nr. 13, 3. §)

*Izdoti uz likuma "Par 1925. gada 1. aprīļa likuma
"Ministru kabineta iekārta" atjaunošanu" 14. panta 3. punkta pamata*

Šie noteikumi izdoti, ievērojot Augstākās Padomes 1992. gada 17. marta lēmuma «Par Latvijas Republikas likuma «Par grozījumiem un papildinājumiem Latvijas darba likumu kodeksā» spēkā stāšanās kārtību» 2. punkta 5. apakšpunktā minēto uzdevumu.

Noteikumi par darbā notikušo nelaimes gadījumu izmeklēšanas kārtību (tālāk tekstā — «noteikumi») nosaka notikušo nelaimes gadījumu vienotu izmeklēšanas un uzskaites kārtību visās darbības jomās, kur personas stājušās darba attiecībās ar darba devēju neatkarīgi no tā statusa un īpašuma formas.

Nelaimes gadījumu izmeklēšanas un uzskaites mērķis ir:

- noskaidrot nelaimes gadījuma cēloņus to turpmākai novēršanai;
- dokumentāli noformēt nelaimes gadījumu, lai nodrošinātu cietušajam vai — viņa nāves gadījumā — cietušā apgādībā esošām personām sociālās garantijas;
- noteikt personas, kuras pieļāvušas darba aizsardzības noteikumu un normu prasību pārkāpumus, kas noveduši pie nelaimes gadījuma.

1. Vispārīgie noteikumi

Saskaņā ar noteikumiem jāizmeklē visi nelaimes gadījumi, kas notikuši:

1.1. Ar darbiniekiem darba laikā, pildot darba pienākumus, kā arī:

- atrodoties savā darba vietā;
- pārvietojoties starp objektiem, ja viņu darbība saistīta ar šo objektu apkalpošanu;
- pārvietojoties uz darba vietu pirms darba sākuma vai no tās pēc darba beigām;
- uzņēmuma teritorijā vai citā darba vietā, ieskaitot noteiktos pārtraukumus;
- sakārtojot darba vietu un darba rīkus, speciālos apģērbus, apavus un citus individuālos aizsardzības līdzekļus;
- izmantojot sanitārās un sadzīves telpas;
- atrodoties komandējumā;

- rīkojoties uzņēmuma interesēs;
 - atrodoties ceļā uz darbu vai no darba uzņēmuma rīcībā esošā transportlīdzeklī;
 - izmantojot personīgo transportlīdzekli dienesta vajadzībām ar darba devēja mutisku vai rakstisku atļauju. -
- 1.2. Ar darbiniekiem, kuri, pildot darba pienākumus, cietuši:
- dabas katastrofu iedarbības rezultātā (nogruvumi, plūdi, vētras u. c.);
 - saskarsmē ar dzīvniekiem un kukaiņiem;
 - citas personas darbības rezultātā;
 - siltuma dūrienu, apdegumu, apsaldēšanās, noslikšanas gadījumos, kā arī no zibens;
 - akūtas profesionālās saslimšanas*, hronisko saslimšanu saasināšanās gadījumos (to skaitā ierasts izmežģījums), ja tos veicinājuši ražošanas faktori, un saindēšanās gadījumos.
- 1.3. Ar darbiniekiem vai citām personām, kuras piedalās ražošanas objektu un iekārtu avāriju, ugunsgrēku un to seku likvidēšanā.
- 1.4. Ar transportlīdzekļos esošajiem darbiniekiem (lidmašīnu, jūras un upju kuģu apkalpes locekļi, refrīžeratora apkalpes brigādes locekļi, pavadoņi, maiņas autovadītāji), kā arī ekspedīcijās nodarbinātiem darbiniekiem.
- 1.5. Ar skolniekiem, vidējo speciālo mācību iestāžu audzēkņiem vai studentiem, kuri nodarbināti darba vietās ražošanas vai mācību prakses laikā.
- 1.6. Ar personām:
- kuras norīkotas darbā pēc mutiskas vienošanās ar darba devēju;
 - kuras tiek nodarbinātas, tām uzturoties aizgādības iestādēs;
 - kuras nodarbinātas mājražošanā uz darba izpildes līguma pamata.
- 1.7. Ar obligāta valsts dienesta dienestniekiem, kuri pilda aktīvo darba dienestu.
- 1.8. Ar darbiniekiem, kuri nodarbināti zemnieku un zvejnieku saimniecībās, kā arī individuālos uzņēmumos.

2. Nelaimes gadījumu izmeklēšana

- 2.1. Nelaimes gadījumu izmeklē komisija, kura tiek norīkota:
- ar darba devēja pavēli;
 - ar pašvaldības rīkojumu, ja nelaimes gadījums noticis tās administratīvajā teritorijā esošā uzņēmumā, kurā darbinieku skaits ir mazāks par pieciem, kā arī zemnieku saimniecībā vai ģimenes uzņēmumā.
- 2.2. Komisijas sastāvā ir darba devēja norīkota amatpersona, darba aizsardzības speciālists vai darbinieks, kurš izpilda šos pienākumus, darbinieku vai viņu arodorganizāciju uzticības persona vai arī pašvaldību norīkotas personas.
- Nepieciešamības gadījumā komisijā var iekļaut citus speciālistus.
- 2.3. Nelaimes gadījumu, kas noticis ar darbinieku, viņam veicot darbu citā uzņēmumā ierādītā teritorijā vai iecirknī sava uzņēmuma amatpersonu vadība, izmeklē komisija, ko norīko darba devējs, kura darbinieks ir cietušais.

2.4. Nelaimes gadījumu, kas noticis uzņēmumā ar skolniekiem, vidējo specialo mācību iestāžu audzēkņiem vai studentiem, kuri nodarbināti darba vietas ražošanas vai mācību prakses laikā:

— veicot darbus pasniedzēja vadībā iecirknī, ko speciāli ierādījis darba devējs, izmeklē mācību iestādes norīkota komisija, piedaloties darba devēja pārstāvim;

— veicot darbus darba devēja vadībā, nelaimes gadījumu izmeklē darba devēja norīkota komisija, piedaloties mācību iestādes pārstāvim.

2.5. Nelaimes gadījumu, kas noticis ar darbinieku, kurš nosūtīts vai uz laiku pārcelts darbā citā uzņēmumā un strādā šī uzņēmuma darba devēja vadībā, izmeklē tā darba devēja norīkota komisija, pie kura noticis nelaimes gadījums.

2.6. Ja darbinieks sava darba devēja uzdevumā veic darbu citā uzņēmumā, notikušo nelaimes gadījumu izmeklē tā darba devēja norīkota komisija, pie kura noticis nelaimes gadījums, piedaloties uzņēmuma pārstāvim, kura darbinieks ir cietušais.

2.7. Ja uzņēmumā, zemnieku, zvejnieku saimniecībā vai individuāla saimniecība strādā mazāk par pieciem darbiniekiem, notikušo nelaimes gadījumu izmeklē pašvaldības norīkota komisija saskaņā ar noteikumu 2.3., 2.4., 2.5. un 2.6. apakšpunktu.

2.8. Nelaimes gadījumu, kas noticis ar darbiniekiem, kuri nodarbināti ārpus Latvijas Republikas teritorijas, izmeklē saskaņā ar attiecīgās valsts likumdošanas aktiem, ja starpvalstu līgumos nav noteikta cita kārtība.

2.9. Par notikušo nelaimes gadījumu cietušajam vai nelaimes gadījuma lieciniekam nekavējoties jāziņo darba devējam (darba vadītājam), bet 2.7. apakšpunktā minētajos gadījumos — pašvaldībai.

2.10. Darba devējam (darba vadītājam) vai aculieciniekiem nekavējoties jāorganizē pirmās palīdzības sniegšana nelaimes gadījuma cietušajam un viņa nogādāšana ārstniecības iestādē vai medicīniskajā punktā, kā arī līdz komisijas darba sākumam jāsaņem neskarta notikuma vieta, ja tas neapdraud apkārtējo darbinieku dzīvību vai veselību, neizraisa avāriju, ugunsgrēku un netraucē ražošanas procesu.

2.11. Komisijai ne ilgāk kā trīs dienu laikā jāveic nelaimes gadījuma izmeklēšana.

2.12. Ja par nelaimes gadījumu nav paziņots darba dienas laikā vai nelaimes gadījuma rezultātā darba spēju zudums iestāties vēlāk, to izmeklē komisija pēc cietušā vai personas, kura pārstāv viņa intereses, rakstiska iesnieguma ne ilgāk kā vienu mēnesi pēc iesnieguma saņemšanas.

2.13. Pamatojoties uz nelaimes gadījuma izmeklēšanas materiāliem, komisija dienas laikā sastāda aktu (veidlapa N-1, 1. pielikums):

— ja cietušajam nelaimes gadījums izraisījis darba spēju zudumu ne mazāk par vienu diennakti;

— ja nelaimes gadījuma rezultātā cietušais saskaņā ar medicīnisko slēdzienu uz vienu dienu vai ilgāk jāpārceļ citā darbā;

— ja ražošanas faktori veicinājuši hroniskas slimības saasinājumu (to skaitā ierasts izmežģījums).

2.14. Nelaimes gadījumā, par kuru nav paziņots darba dienas laikā vai kura rezultātā darba spēju zudums iestāties vēlāk, aktu (veidlapa N-1) sastāda pēc vispusējas nelaimes gadījuma apstākļu noskaidrošanas, liecinieku liecību un citu pierādījumu iegūšanas.

2.15. Aktu (veidlapa N-1) nesastāda, ja izmeklēšanas gaitā noskaidrots, ka:

- nelaimes gadījumu izraisījusi saindēšanās ar alkoholu vai alkohola lietošanas sekas (sirds apstāšanās, insults, asiņksija), ja to nav izraisījusi spirta, narkotisko, aromātisko un līdzīgu vielu lietošana ražošanas procesā, kā arī to neatbilstoša glabāšana un pārvietošana;
- nāves cēlonis nav saistīts ar nelaimes gadījumu, ko apliecina tiesu medicīnas ekspertīzes slēdziens;
- izdarīta pašnāvība, un to apstiprina izmeklēšanas institūcijas;
- nelaimes gadījums noticis ar darbinieku, tam izdarot noziegumu, un par to ierosināta krimināllieta;
- nelaimes gadījums noticis noteiktajos tehnoloģiskajos, pusdienas pārtraukumos un citos pārtraukumos un ja nav bijusi bīstamo vai kaitīgo faktoru iedarbība;
- nelaimes gadījums noticis strīda laikā, ja tā cēlonis nav saistīts ar darba pienākumu pildīšanu un par to ir ierosināta krimināllieta**.

Minētajos gadījumos komisija sastāda slēdzienu, norādot akta sastādīšanas atteikuma iemeslu.

2.16. Aktu (veidlapa N-1) sastāda trīs eksemplāros, pirmajam pievienojot visus materiālus (liecinieku, cietušo, atbildīgo amatpersonu paskaidrojumus, plānus, shēmas, dokumentus, kas raksturo darba vietu, mašīnas, mehānismus, iekārtas, bīstamo un kaitīgo ražošanas faktoru esamību, medicīniskos slēdzienus u. c.)

2.17. Pēc nelaimes gadījuma izmeklēšanas pabeigšanas un akta (veidlapa N-1) sastādīšanas komisija to iesniedz apstiprināšanai darba devējam, bet 2.7. apakšpunktā minētajā gadījumā — pašvaldībai.

2.18. Aktu (veidlapa N-1) pēc tā apstiprināšanas nekavējoties nosūta:

- cietušajam vai personai, kura pārstāv tā intereses;
- Valsts darba inspekcijai.

2.19. Akta (veidlapa N-1) eksemplārs ar visiem izmeklēšanas materiāliem paliek uzņēmumā, bet 2.4. un 2.7. apakšpunktā minētajos gadījumos — attiecīgi pašvaldībās un mācību iestādēs, darba devējam izsniedzot akta norakstu.

Akta (veidlapa N-1) pirmo eksemplāru uzglabā 45 gadus.

2.20. Pēc cietušā pārejošās darba nespējas izbeigšanās darba devējs, bet 2.7. apakšpunktā minētajā gadījumā pašvaldība aizpilda akta (veidlapa N-1) sava eksemplāra 15. un 16. punktu par nelaimes gadījuma sekām, kā arī paziņojumu par darbā notikušā nelaimes gadījuma sekām (2. pielikums), kuru nosūta Valsts darba inspekcijai.

2.21. Ja darba devējs, bet 2.7. apakšpunktā minētajā gadījumā pašvaldība atsakās sastādīt aktu (veidlapa N-1) par nelaimes gadījumu vai ja cietušais nepiekrīt akta saturam, viņš ir tiesīgs griezties Valsts darba inspekcijā, kuras lēmums par akta sastādīšanu vai tā saturu darba devējam un pašvaldībai ir obligāts.

Valsts darba inspekcija pieprasa darba devējam, mācību iestādes vadītājam, pašvaldībai, kuri iecēla nelaimes gadījuma izmeklēšanas komisiju, no jauna sastādīt aktu (veidlapa N-1), ja tas ir nepareizi sastādīts.

Valsts darba inspekcijai ir tiesības pēc saviem ieskatiem veikt nelaimes gadījuma apstākļu papildizmeklēšanu.

Nelaimes gadījumos, kas saistīti ar autotransporta līdzekļiem, dzīvnieku rīcību, ugunsgrēkiem, kā arī citos gadījumos, izmeklēšanas komisijai ir tiesības bez kādiem ierobežojumiem saņemt nepieciešamo uzziņas materiālu no attiecīgajām valsts vai pašvaldību institūcijām.

2.22. Darba devējam jāizskata nelaimes gadījuma izmeklēšanas materiāli, jāiepazīstina ar tiem darbinieki un uzticības personas, jāveic pasākumi, lai izpildītu komisijas priekšlikumus nelaimes gadījumu cēloņu novēršanai.

3. Nelaimes gadījumu speciālā izmeklēšana

3.1. Speciālo izmeklēšanu veic, ja noticis:

- nelaimes gadījums, kas beidzies ar cietušā nāvi;
- grupveida nelaimes gadījums, kas noticis vienlaikus ar diviem vai vairāk darbiniekiem neatkarīgi no miesas bojājumu smaguma;
- nelaimes gadījums, kas izraisījis smagus miesas bojājumus.***

3.2. Par 3.1. apakšpunktā minētajiem nelaimes gadījumiem, arī tad, ja cietušais miris nelaimes gadījuma izraisītajā darba nespējas periodā, darba devējam, bet 2.7. apakšpunkta minētajā gadījuma pašvaldībai diennakts laikā jāpaziņo prokuratūrai, kuras uzraudzības zonā noticis nelaimes gadījums, un Valsts darba inspekcijai, noradot uzņēmuma nosaukumu, datumu, notikuma laiku un vietu, cietušo skaitu, viņu vārdus, uzvārdus, vecumu, profesiju un sniedzot izpildāmo darbu un apstākļu īsu aprakstu.

3.3. Nelaimes gadījumu speciālo izmeklēšanu veic Valsts darba inspekcijas amatpersona, pieaicinot darba devēja vai mācību iestādes pārstāvi, uzticības personas, attiecīgos speciālistus, bet grupveida nelaimes gadījumu izmeklēšanu, kuros gājuši bojā 2—4 darbinieki, — izmeklēšanas komisija, kuru norīko Valsts darba inspekcija.

3.4. Nelaimes gadījumu ar sevišķi smagām sekām (kurā gājuši bojā pieci un vairāk darbinieki) izmeklēšanas komisiju norīko Ministru kabinets, iekļaujot tās sastāvā Valsts darba inspekcijas amatpersonas.

3.5. Speciālās izmeklēšanas gaitā desmit dienu laikā jānoskaidro nelaimes gadījuma apstākļi un tā cēloņi.

Speciālās izmeklēšanas termiņš var tikt pagarināts ar Valsis darba inspekcijas direktora vai direktora vietnieka rīkojumu vai attiecīgos gadījumos ar Ministru kabineta rīkojumu.

3.6. Nelaimes gadījumi, kuri notikuši ārpus valsts robežām, reisā u. c., kad Valsts darba inspekcijas amatpersona nevar nekavējoties ierasties, pēc Valsts darba inspekcijas rīkojuma jāizmeklē saskaņā ar 2.1. apakšpunktu norīkotai komisijai, sastādot nelaimes gadījuma speciālās izmeklēšanas aktu (5. pielikums).

Šajā gadījumā visus izmeklēšanas materiālus komisija iesniedz Valsts darba inspekcijai, kura tos kopā ar savu slēdzienu par attiecīga nelaimes gadījuma cēloņiem un personām, kas vainojamas nelaimes gadījumā, nosūta prokuratūrai.

3.7. Ja cietušais miris nelaimes gadījuma izraisītajā darba nespējas periodā, izmeklēšanas laiks skaitāms no cietušā nāves iestāšanās dienas, ja nav veikta šī nelaimes gadījuma speciālā izmeklēšana.

3.8. Izmeklēšanas gaitā Valsts darba inspekcijas amatpersonai vai 3.5. apakšpunktā minētajos gadījumos komisijai ir tiesības:

- saņemt rakstiskus vai mutiskus paskaidrojumus no lieciniekiem, cietušā, amatpersonām u. c.;
- pieprasīt no darba devēja:

pieaicināt nelaimes gadījuma izmeklēšanai speciālistus ekspertus;

izdarīt tehniskus aprēķinus, laboratorijas pārbaudes un citus darbus, nofotografēt bojāto objektu, notikuma vietu un iesniegt citus nepieciešamos materiālus;